

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
Guideline for Extension and Development of Community Enterprise Operation in
Bangban District Ayutthaya Province

กฤติยา ศรีศักดิ์ (Kittiya Sisakda)¹ พลสรารณ สรารณมย์ (Ponsaran Saranrom)²
บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)³

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เปรียบเทียบสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน 2) เปรียบเทียบการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน 3) เปรียบเทียบความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงาน 4) เปรียบเทียบปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนา 5) ศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน การวิจัยนี้มีประชากร 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่ 1 เพื่อการสัมภาษณ์ มี 2 กลุ่มตัวอย่าง คือ 1) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า 64 ราย ศึกษาทั้งหมด และ 2) สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน จำนวน 73 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง 64 ราย เท่ากับระดับก้าวหน้า ด้วยวิธีการสุ่มแบบการพบโดยบังเอิญ จัดเก็บข้อมูลด้วยวิธีการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพรรณนา และสถิติเปรียบเทียบ t – test ประชากรกลุ่มที่ 2 เพื่อการสนทนากลุ่ม คือ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน จำนวน 15 กลุ่ม กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างแบบโควตา กลุ่มละ 1 ราย และสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง จัดเก็บข้อมูลโดยการสนทนากลุ่มวิเคราะห์ข้อมูลคุณภาพเชิงเนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า 1) อายุเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่ม ไม่แตกต่างกัน แต่ระยะเวลาดำรงตำแหน่ง รายได้ทั้งหมดของครัวเรือน และมูลค่าหุ้นในกลุ่ม มีความแตกต่างกัน 2) การรับรู้การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ การบริหารจัดการ การผลิต การตลาด และการเงิน มีความแตกต่างกัน 3) ความต้องการในการส่งเสริม ทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน มีทั้ง 4 ด้าน และความต้องการรูปแบบและวิธีการส่งเสริมแตกต่างกัน 4) ปัญหาทั้ง 2 กลุ่ม แตกต่างกัน ทั้ง 4 ด้าน 5) แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานทั้ง 2 กลุ่ม มี 4 แนวทาง ได้แก่ (1) พัฒนานองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการการดำเนินงานสู่การเป็นธุรกิจขนาดย่อม (2) ยกระดับธุรกิจและผลิตภัณฑ์สู่เกณฑ์มาตรฐานสากล (3) การเจาะตลาดและการสร้างโอกาสทางการขายให้กับสินค้าและบริการ (4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการทางการเงิน และสร้างโอกาสทางการเงินโดยการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนภายนอก โดยแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ พัฒนาการดำเนินงาน สร้างโอกาสทางการค้าและบริการภายใต้สื่อออนไลน์ การยกระดับธุรกิจสู่มาตรฐานสากล และพัฒนาระบบบริหารจัดการทางการเงิน ซึ่งระดับก้าวหน้า มี 5 กลยุทธ์ 13 ตัวชี้วัด 6 กิจกรรม ส่วนระดับพื้นฐาน มี 4 กลยุทธ์ 9 ตัวชี้วัด 5 กิจกรรม

คำสำคัญ แนวทางการส่งเสริมและพัฒนา วิสาหกิจชุมชน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

¹ นักศึกษาหลักสูตรปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช k.sisakda@hotmail.com

² อาจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ponsaran.sar@stou.ac.th

³ รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

Abstract

The purpose of this study was to: 1) compare the social and economic status of community enterprise members. 2) Compare the perception of community enterprise members' operations. 3) Compare the needs in the extension and development. 4) Compare opinions on problems with the extension and development. 5) Study the guideline for extension and development of community enterprise operation. This was a mixed method research. The population was divided into two groups: The Group 1 for the interview. There are 2 samples is 1), the member enterprises, community advanced level list of all 64 studies, the progressed and 2). The basic level of the number community enterprises, set the sample size 73 studies 64 only with advances in level. With a random method found by accident. Data storage with method of interviewing. Data were analyzed by descriptive statistics. Comparative statistics and t-test. The second group was a community enterprise committee consisting of 15 groups, one sample size, one quota, and a random sample. Data collection by discussion group, qualitative data quality analysis. The second group for focus group discussions, there are 15 community enterprise committees, each with a quota size. One for each and a specific sample. Data collection by discussion group, qualitative data analysis. The results of this study were: 1) the average age for both 2 groups are not different statistics, but the period of tenure, household total income and the value of shares in the group, there are statistical differences. 2) Perception of members about the operation, all 4 side community enterprise production, management, marketing and finance, there are differences statistically. 3) Needs in the extension and development of the community enterprise members. It found that both groups are 2 all 4 sides, different aspects of statistics and want to format, and how the different statistical. 4) Members ' comments regarding operational issues, found that both groups are 2 comments about this issue all 4 sides, the differing statistical. 5) Guidelines for the extension and development operations group 2 with 4 guidelines include: (1) Cognitive development and public relations under the stream of online media to strengthen the managerial capacity to check operation as small businesses. (2) Elevate businesses and products to the global benchmark. (3) The market and create opportunities to sell goods and services. (4) Development of financial management and financial opportunities by linking to external sources of funds. By the guidelines for extension and development community enterprise is the operation. Create opportunities for trade and services under online media Levels to international standards, and the development of the financial management system. Without the advanced level community enterprises, there are 5 strategy 13 indicators, 6 The corresponding activities. But the basic level community enterprises, there are 4 strategies, 9 indicators, 5 the corresponding activities.

Keywords: Guideline for extension and development, Community Enterprise Operation District, Ayutthaya Province

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

บทนำ

การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในช่วงเวลาที่ผ่านมายังประสบปัญหาหลายประการเนื่องจาก วิสาหกิจชุมชนเป็นองค์กรภาคประชาชนที่ไม่มีรูปแบบ ไม่ได้เป็นนิติบุคคลตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ หรือตามกฎหมายอื่นที่ได้รับรองแห่งและพาณิชย์ การสนับสนุนจึงไม่เป็นระบบและไม่มีเอกภาพ ส่งผลให้มีปัญหาในการดำเนินงานเพราะวิสาหกิจชุมชนบางแห่งไม่เป็นที่มีการรับรู้ของหน่วยงานรัฐ ภาคเอกชน และบางครั้งการสนับสนุนจากภาครัฐก็ไม่ตรงความต้องการที่แท้จริง และยังพบว่ามีหน่วยงานต่าง ๆ พยายามเข้าไปพัฒนาและปรับเปลี่ยนวิสาหกิจชุมชนให้เป็นไปตามนโยบายหรือแนวทางการพัฒนาของหน่วยงานตนเองเป็นหลัก นับว่าเป็นการพัฒนาแบบต่างคนต่างทำ การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนจึงไม่เป็นไปในทิศทางเดียวกัน การพัฒนาส่วนใหญ่ไม่ได้เกิดจากความต้องการของวิสาหกิจชุมชน ทำให้วิสาหกิจชุมชนไม่ได้มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนของตนเอง การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในปัจจุบันนั้นมีหลายกลุ่มที่ยังอยู่ในระดับที่ไม่พร้อมจะแข่งขันทางการค้าทั้งภายในทางการค้าทั้งภายในประเทศและระหว่างประเทศ จึงสมควรให้มีการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ความสามารถในการจัดการภูมิปัญญาท้องถิ่น และการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้สามารถพึ่งพาตนเองให้มีความเข้มแข็งมีความพร้อมสำหรับการแข่งขันทางการค้าในอนาคต รวมไปถึงการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนไปสู่การเป็นผู้ประกอบการขนาดย่อมและขนาดกลางต่อไป ในขณะที่สภาพเศรษฐกิจ สังคม และการเมืองมีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจภายในประเทศอย่างเห็นได้ชัดเจน รัฐบาลจึงหันมาให้ความสำคัญกับการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น

ดังนั้นวิธีการสร้างความเข้มแข็งให้กับวิสาหกิจชุมชนจึงเป็นอีกทางเลือกหนึ่งที่รัฐบาลนำมาใช้ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจชุมชนให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการแข่งขันที่สูงขึ้น สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของเศรษฐกิจโลกและสามารถช่วยแก้ปัญหาความยากจนของประชาชน เป็นแนวทางที่สามารถสร้างเศรษฐกิจ สังคม และชุมชนให้มีความยั่งยืน

หลังจากพระราชบัญญัติส่งเสริมวิสาหกิจชุมชน พ.ศ. 2548 ได้ถูกประกาศใช้อย่างเป็นทางการ สำนักงานเกษตรอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นอีกหน่วยงานที่ส่งเสริมให้ชุมชนมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนขึ้นอย่างเป็นทางการ จนปัจจุบันมีการจัดตั้งกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทั้งสิ้น 15 กลุ่ม ซึ่งหลายกลุ่มมีการดำเนินงานอยู่ในระดับพื้นฐาน และหลายกลุ่มมีการดำเนินงานในระดับก้าวหน้า แต่การดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนโดยส่วนใหญ่ยังไม่เป็นที่ประจักษ์ชัด และยังไม่สามารถก้าวเข้าสู่ตลาดที่สูงขึ้นได้ การบริหารจัดการไม่เป็นระบบ ขาดการพัฒนาผลิตภัณฑ์ ขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร และขาดการพัฒนากลุ่มอย่างเป็นระบบ อีกทั้งเจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ไม่ทราบทิศทางที่จะใช้ในการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาลให้เป็นแหล่งสร้างงานสร้างรายได้ เป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ใจที่สำคัญในการวิจัยครั้งนี้ คือ การศึกษาเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนให้ประสบความสำเร็จ สามารถเข้าสู่ตลาดในระดับที่สูงขึ้นได้ จึงทำการวิจัยสมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานทั้งในระดับพื้นฐานและระดับก้าวหน้า ซึ่งทั้งสองกลุ่มอาจมีความต้องการในการส่งเสริมที่แตกต่างกัน ซึ่งอาจจะมีผลต่อการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ดังนั้นการวิจัยในครั้งนี้จึงมุ่งศึกษาเปรียบเทียบสภาพสังคม เศรษฐกิจ การรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงาน ความต้องการและปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในพื้นที่อำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เพื่อนำไปสู่การขยายผลและกำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้สามารถขับเคลื่อนไปได้อย่างมีประสิทธิภาพและสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืนต่อไป

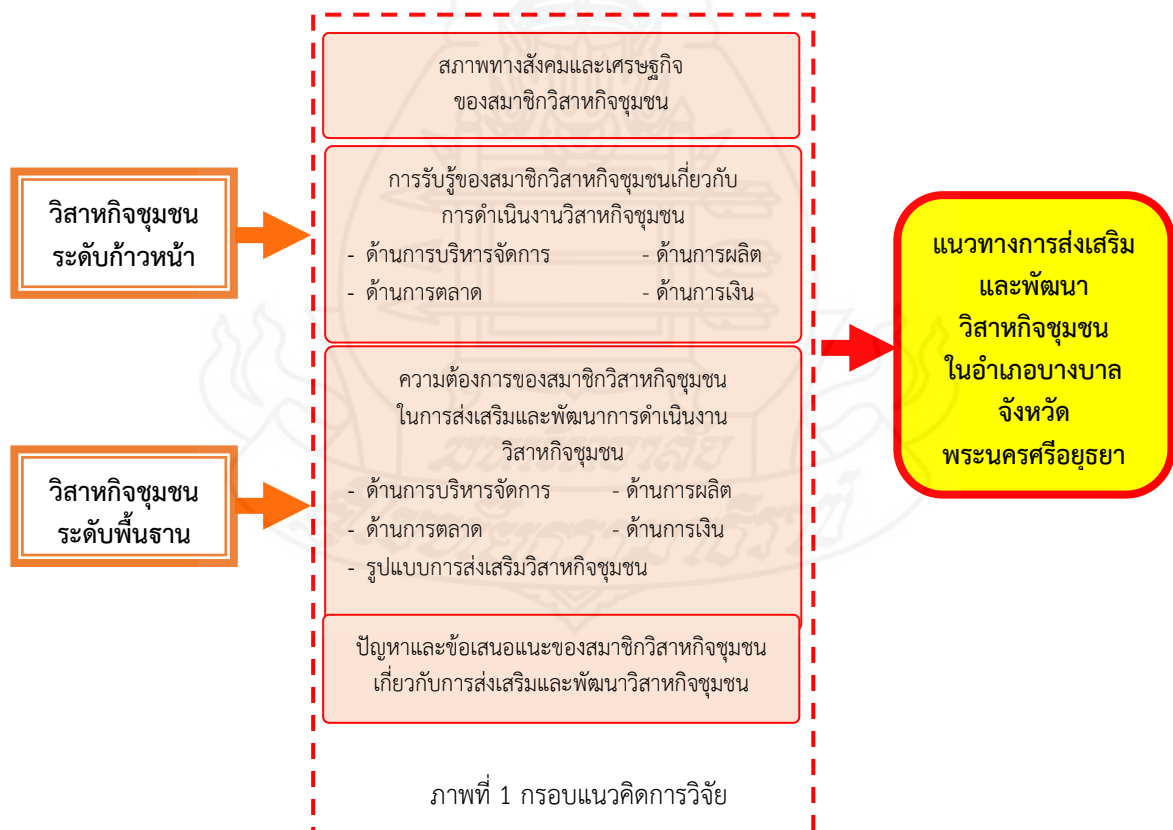

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

วัตถุประสงค์การวิจัย (และกรอบแนวคิดการวิจัย ถ้ามี)

1. เพื่อเปรียบเทียบสภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบการรับรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
3. เพื่อเปรียบเทียบความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
4. เพื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา
5. เพื่อศึกษาแนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

กรอบแนวคิดการวิจัย เรื่อง แนวทางการส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา แสดงในภาพที่ 1 ดังนี้

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

ระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบผสม ประชากรมี 2 กลุ่ม คือ

1. เพื่อการสัมภาษณ์ แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า จำนวน 64 ราย ศึกษาทั้งหมด และ 2) สมาชิกในวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน จำนวน 73 ราย กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างให้ทั้ง 2 กลุ่มเท่ากัน และทำการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ใช้วิธีการสุ่มแบบบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง มีลักษณะคำถามทั้งคำถามแบบปลายปิดและคำถามแบบปลายเปิด แบ่งออกเป็น 4 ตอน มีค่าความเชื่อมั่น 0.95 เก็บรวบรวมข้อมูลโดยผู้วิจัย และนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบด้วย การแจกแจงความถี่ (frequency) ค่าร้อยละ (percentage) ค่าเฉลี่ย (mean) ค่าต่ำสุด (minimum) ค่าสูงสุด (maximum) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) และวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นโดยใช้สถิติ T-test

2. เพื่อการสนทนากลุ่ม ได้แก่ คณะกรรมการวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางบาล จำนวน 15 กลุ่ม กำหนดขนาดแบบโควตาแห่งละ 1 ราย รวม 15 ราย คัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการจัดเวทีระดมความคิดเห็นและวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ เนื้อหาเกี่ยวกับแนวทางและกลยุทธ์การส่งเสริมและพัฒนากิจการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

ผลการวิจัย

ผลการวิจัย การนำเสนอผลการวิจัยแบ่งออกเป็น 5 ตอน ได้ดังนี้

1. สถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

1) สภาพสังคมของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุเฉลี่ย 58.67 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และเป็นเพียงสมาชิกในวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 4.86 ปี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม แต่เป็นสมาชิกกลุ่มส่งเสริมอาชีพเกษตร / กลุ่มแม่บ้านเกษตรกร สมาชิกส่วนใหญ่เคยผ่านงานฝึกอบรมและศึกษาดูงาน สำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงเช่นกัน อายุเฉลี่ย 57.50 ปี ส่วนใหญ่จบการศึกษาในระดับประถมศึกษา และครึ่งหนึ่งเป็นเพียงสมาชิกวิสาหกิจชุมชน ระยะเวลาการเป็นสมาชิกเฉลี่ย 7.41 ปี สมาชิกส่วนใหญ่ไม่ได้ดำรงตำแหน่งทางสังคม และไม่ได้เป็นสมาชิกองค์กรอื่น ไม่เคยเคยผ่านงานฝึกอบรมและศึกษาดูงาน

2) สภาพเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.72 คน เป็นแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3.72 คน แต่ละครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 115,617.19 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน และมีสมาชิกบางรายไม่มีหุ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชน การปันผลให้กับสมาชิกจะคิดตามจำนวนหุ้นและคิดจากแรงงานที่มีส่วนร่วมในการผลิต การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานและเกิดจากการแก้ปัญหาาร่วมกันของคนภายในกลุ่ม ทุนที่ใช้ในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นทุนที่ได้จากทรัพยากรในชุมชน ทุนทางปัญญาของชุมชน และทุนที่เป็นเงินสด สำหรับสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานส่วนใหญ่ประกอบอาชีพการเกษตร จำนวนสมาชิกในครัวเรือนเฉลี่ย 3.77 คน เป็นแรงงานทำการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 3.28 คน แต่ละครัวเรือนมีรายได้เฉลี่ย 98,351.56 บาท สมาชิกส่วนใหญ่ไม่มีหนี้สิน และมีหุ้นในกลุ่มวิสาหกิจชุมชนทุกคน การปันผลให้กับสมาชิกส่วนใหญ่จะคิดจากแรงงานที่มีส่วนร่วมในการผลิต การก่อตั้งวิสาหกิจชุมชนเกิดจากการส่งเสริมของหน่วยงานและเกิดจากการชักชวนของผู้นำ ทุนที่ใช้ในการประกอบกิจการวิสาหกิจชุมชนเป็นทุนทางปัญญาของชุมชน และทุนที่เป็นเงินสด

เมื่อเปรียบเทียบสถานภาพทางสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในประเด็น ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งในวิสาหกิจชุมชน รายได้รวมทั้งหมดของครัวเรือน และมูลค่าหุ้น

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

2. การรับรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล พบว่าสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีการรับรู้ว่าการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 1 การรับรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

รายการ	วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า			วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน			ค่าสถิติ	
	N = 64			n = 64			t	Sig
	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงาน							
	เฉลี่ย	(SD)	ความหมาย	เฉลี่ย	(SD)	ความหมาย		(P-value)
1. ด้านการบริหารจัดการ	2.44	0.368	เป็นประจำ	1.97	0.716	บางครั้ง	-4.739	0.006*
2. ด้านการผลิต	2.12	0.540	บางครั้ง	1.29	0.374	นาน ๆ ครั้ง	-10.053	0.000*
3. ด้านการตลาด	1.74	0.751	บางครั้ง	1.00	0.298	นาน ๆ ครั้ง	-8.383	0.000*
4. ด้านการเงิน	1.57	0.559	นาน ๆ ครั้ง	1.10	0.173	นาน ๆ ครั้ง	-5.521	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 1 สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเป็นประจำ ในขณะที่ระดับพื้นฐานมีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการเป็นบางครั้ง
- 2) ด้านการผลิต สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการผลิตเป็นบางครั้ง ซึ่งจะแตกต่างจากระดับพื้นฐานที่มีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการผลิตเป็นบางครั้ง
- 3) ด้านการตลาด สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการตลาดเป็นบางครั้ง ในขณะที่ระดับพื้นฐานมีการรับรู้ว่าการดำเนินงานด้านการตลาดนาน ๆ ครั้ง
- 4) ด้านการเงิน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีการรับรู้ว่านาน ๆ ครั้งจึงจะมีการดำเนินงานด้านการเงิน ส่วนสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีการรับรู้ว่านาน ๆ ครั้งจึงจะมีการดำเนินงานด้านการเงินเช่นกัน

3. ความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน อำเภอบางบาล พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 2 ความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของสมาชิกวิสาหกิจชุมชน

รายการ	วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า			วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน			ค่าสถิติ	
	N = 64			n = 64				
	ระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการ						t	Sig (P-value)
ค่าเฉลี่ย	(SD)	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ความหมาย			
1. ด้านการบริหารจัดการ	1.83	0.306	น้อย	1.31	0.213	น้อยที่สุด	-11.073	0.000*
2. ด้านการผลิต	2.53	0.459	น้อย	1.28	0.503	น้อยที่สุด	-14.715	0.000*
3. ด้านการตลาด	3.11	0.668	ปานกลาง	1.81	0.394	น้อย	-13.361	0.000*
4. ด้านการเงิน	1.51	0.462	น้อยที่สุด	1.35	0.290	น้อยที่สุด	-0.759	0.025*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

จากตารางที่ 2 สามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าจะมีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานจะมีความต้องการส่งเสริมและพัฒนาด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 2) ด้านการผลิต สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการผลิตอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 3) ด้านการตลาด สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการตลาดอยู่ในระดับน้อย
- 4) ด้านการเงิน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานด้านการเงินอยู่ในระดับน้อยที่สุด
- 5) ด้านรูปแบบและวิธีการในการส่งเสริมและพัฒนา พบว่ามีความแตกต่างกันในทางสถิติทั้ง 4 ด้าน โดยด้านการบริหารจัดการต้องการวิธีการส่งเสริมและพัฒนาในรูปแบบกลุ่ม และใช้วิธีการประชุมกลุ่ม ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน ต้องการวิธีการส่งเสริมและพัฒนาในรูปแบบรายบุคคล ด้วยวิธีการเยี่ยมเยียน

4. ความคิดเห็นของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับปัญหาและข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล

- 1) ปัญหาเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีปัญหาในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ทั้ง 4 ด้าน ดังนี้

ตารางที่ 3 ความคิดเห็นของสมาชิกเกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน

รายการ	วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า			วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน			ค่าสถิติ	
	N = 64			n = 64			t	Sig (P-value)
	ระดับการรับรู้เกี่ยวกับปัญหาการพัฒนาการดำเนินงาน							
	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ความหมาย	ค่าเฉลี่ย	(SD)	ความหมาย		
1. ด้านการบริหารจัดการ	1.47	0.289	น้อยที่สุด	1.05	0.74	น้อยที่สุด	-11.314	0.000*
2. ด้านการผลิต	3.00	0.594	ปานกลาง	1.58	0.565	น้อยที่สุด	-13.847	0.000*
3. ด้านการตลาด	2.81	0.423	ปานกลาง	1.32	0.306	น้อย	-22.874	0.000*
4. ด้านการเงิน	1.65	0.614	น้อยที่สุด	1.11	0.194	น้อยที่สุด	-6.644	0.000*

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 3 สามารถสรุปได้ดังนี้

- (1) ด้านการบริหารจัดการ สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการบริหารจัดการมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดเช่นกัน
- (2) ด้านการผลิต สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความคิดเห็นว่าการผลิตมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง แต่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการผลิตมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

(3) ด้านการตลาด สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความคิดเห็นด้านการตลาดมีปัญหาในระดับปานกลาง แต่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการตลาดมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด

(4) ด้านการเงิน สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีความคิดเห็นว่าการเงินมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด ขณะเดียวกันสมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการเงินมีปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุดเช่นกัน

2) ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล คือ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรสนับสนุนการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ ควรให้การสนับสนุน ส่งเสริมและพัฒนา การส่งเสริมการตลาด การประชาสัมพันธ์ข้อมูลของสินค้า ออกสู่ตลาด และควรสนับสนุนให้เยาวชนในท้องถิ่นเข้ามาศึกษาเรียนรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญาที่มีอยู่ในวิสาหกิจชุมชนแต่ละกลุ่มต่อไป

5. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน ได้จากการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ แล้วนำข้อมูลที่ศึกษาวิเคราะห์เสนอในการดำเนินกิจกรรมจัดเวทีสนทนากลุ่มเพื่อกำหนดแนวทาง กลยุทธ์ ตัวชี้วัด กิจกรรมที่สอดคล้อง และวิธีที่ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน และผลจากการจัดเวทีสนทนากลุ่มได้กำหนดแนวทางในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา ไว้ดังนี้

1) **ด้านการบริหารจัดการ** ได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้วยการพัฒนาองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการการดำเนินงานสู่การเป็นธุรกิจขนาดย่อม โดยวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าใช้กลยุทธ์การสร้างการแข่งขันของระบบการบริหารจัดการองค์กรด้วยระบบธุรกิจที่ทันสมัย โดยกำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จไว้ 2 ประเด็น คือ (1) ยกระดับสินค้าให้อยู่ในระดับประเทศและอาเซียน (2) องค์กรมีความมั่นคงและมีการบริหารงานที่ชัดเจน กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจ โดยใช้วิธีการประชุมกลุ่มและการส่งเสริมแบบบูรณาการเป็นวิธีการส่งเสริม วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน ใช้กลยุทธ์ การเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบบการบริหารจัดการแบบมีส่วนร่วมของชุมชนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียกำหนดตัวชี้วัดไว้ 2 ประเด็น คือ (1) ยกระดับสินค้าให้อยู่ในระดับประเทศ (2) องค์กรมีความมั่นคงและมีการบริหารงานที่ชัดเจนขึ้น กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ การพัฒนาระบบการบริหารจัดการธุรกิจแบบมีส่วนร่วม และใช้วิธีการประชุมกลุ่มและการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการส่งเสริม

2) **ด้านการผลิต** ได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน คือ ยกระดับธุรกิจและผลิตภัณฑ์สู่เกณฑ์มาตรฐานสากล โดยวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าใช้ 2 กลยุทธ์ คือ (1) การทำวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันด้วยมาตรฐานสากลและตอบสนองความต้องการของตลาด มีตัวชี้วัด 3 ประเด็น คือ สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ รูปแบบผลิตภัณฑ์ บรรจุภัณฑ์มีความโดดเด่นดึงดูดใจลูกค้า และมีจำนวนสินค้าที่ได้รับมาตรฐานสากลมากขึ้น กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ โดยใช้วิธีการฝึกอบรม การติดตามเยี่ยมเยียน และการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา และ (2) การพัฒนากระบวนการผลิตให้สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการผลิตพร้อมกับลดต้นทุนการผลิตไปด้วยกัน มีตัวชี้วัด 3 ประเด็น คือ ต้นทุนการผลิตลดลง มีนวัตกรรมการผลิตที่ทันสมัยและมีประสิทธิภาพ และสามารถผลิตได้ในปริมาณที่มากขึ้น แต่ระยะเวลาในการผลิตลดลง กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ การวิจัยและพัฒนากระบวนการผลิต โดยใช้วิธีการฝึกอบรม การติดตามเยี่ยมเยียน และการส่งเสริมแบบมีส่วนร่วมเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา และวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานใช้กลยุทธ์ การวิจัยและพัฒนาการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นเข้าสู่ผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชนด้วยนวัตกรรมการผลิตอย่างเป็นระบบ มีตัวชี้วัด 3 ประเด็น คือ (1) สินค้ามีความเป็นเอกลักษณ์ (2) รูปแบบผลิตภัณฑ์ที่หลากหลาย น่าสนใจ มีความโดดเด่นดึงดูดใจลูกค้า (3) มีจำนวนสินค้าที่ได้รับมาตรฐานสากลมากขึ้น กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์โดยเน้นการนำภูมิปัญญาท้องถิ่นมาปรับใช้ โดยใช้วิธีการฝึกอบรม การติดตามเยี่ยมเยียน และการส่งเสริมแบบบูรณาการเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา

3) **ด้านการตลาด** ได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้วยการการเจาะตลาดและการสร้างโอกาสทางการขายให้กับสินค้าและบริการ โดยวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าใช้กลยุทธ์เพิ่มขีดความสามารถด้านการจัดการช่องทางการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการเข้าถึงข้อมูลและผลิตภัณฑ์ของวิสาหกิจชุมชน มีตัวชี้วัด 3 ประเด็น คือ

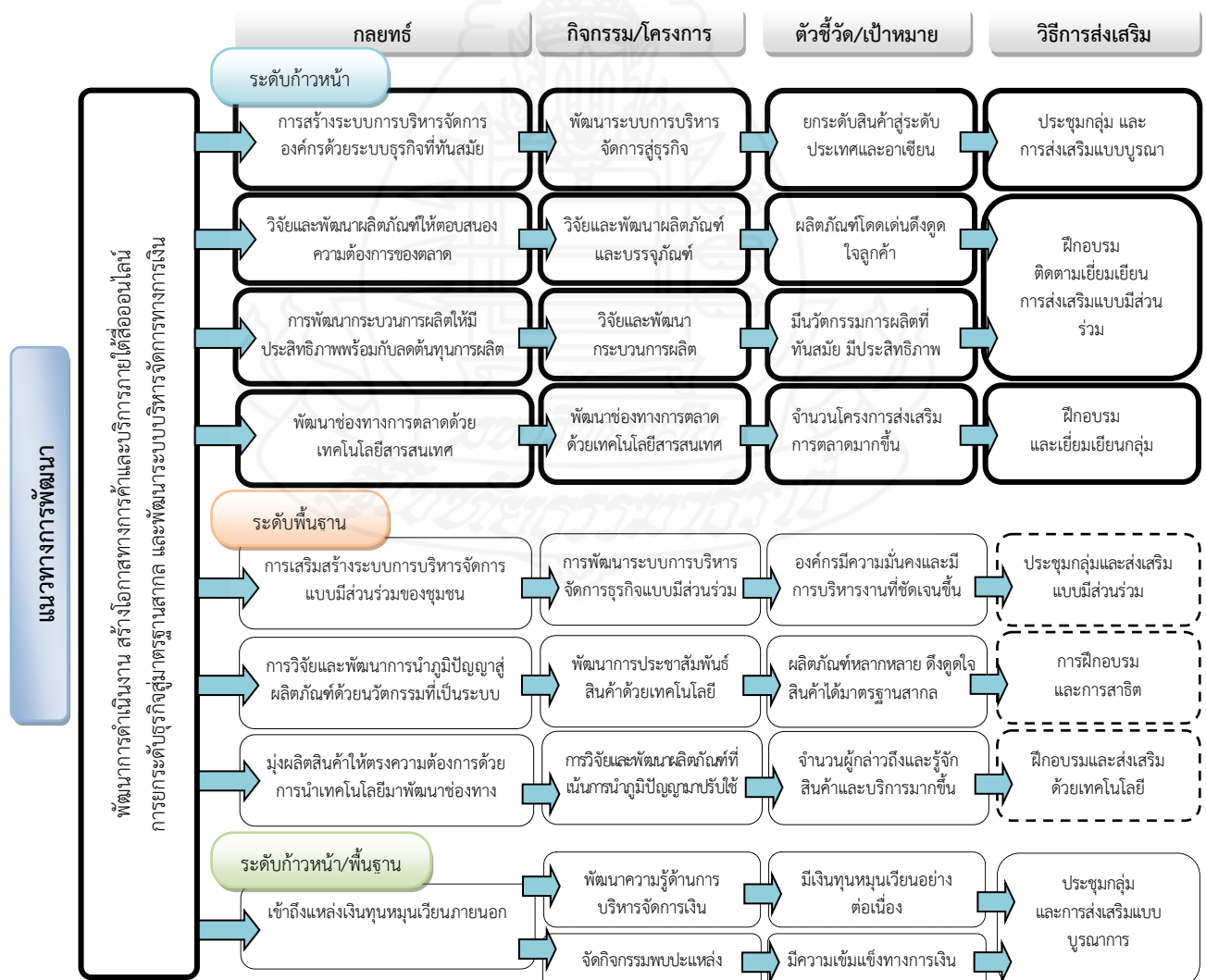

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7 The 7th STOU National Research Conference

จำนวนผู้บริโภคมากขึ้น จำนวนโครงการส่งเสริมการตลาดมากขึ้น จำนวนผู้กล่าวถึงและรู้จักสินค้าและบริการมากขึ้น กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์ช่องทางการตลาดด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้วิธีการฝึกอบรมและการส่งเสริมด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐาน ใช้กลยุทธ์มุ่งเน้นการผลิตสินค้าให้ตรงกับแนวโน้มและความต้องการของลูกค้าด้วยการนำเทคโนโลยีสารสนเทศมาพัฒนาช่องทางการตลาด มีตัวชี้วัด 2 ประเด็น คือ (1) จำนวนผู้บริโภคมากขึ้น (2) จำนวนผู้กล่าวถึงและรู้จักสินค้าและบริการมากขึ้น กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ พัฒนาระบบการประชาสัมพันธ์สินค้าและผลิตภัณฑ์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ โดยใช้วิธีการฝึกอบรมและการสาธิตเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา

4) **ด้านการเงิน** ได้กำหนดแนวทางส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนด้วยการพัฒนาระบบการบริหารจัดการทางการเงิน และสร้างโอกาสทางการเงินโดยการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนภายนอก โดยวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า และระดับพื้นฐาน ใช้กลยุทธ์การสร้างเสริมความเข้มแข็งด้านเงินทุนด้วยวิธีการเข้าถึงแหล่งเงินทุนหมุนเวียนภายนอก มีตัวชี้วัด 2 ประเด็น คือ กลุ่มมีความเข้มแข็งทางการเงิน และมีเงินทุนหมุนเวียนอย่างต่อเนื่อง กิจกรรมที่สอดคล้อง คือ พัฒนาความรู้ด้านการจัดการทางการเงิน และจัดกิจกรรมพบปะแหล่งเงินทุนและใช้วิธีการประชุมกลุ่มและการส่งเสริมแบบบูรณาการเป็นกลไกในการส่งเสริมและพัฒนา

สรุปแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการศึกษา สภาพสังคมและเศรษฐกิจของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล การดำเนินงาน ความต้องการ ปัญหา และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีสิ่งที่ควรอภิปราย ดังนี้

1. **สภาพสังคมและเศรษฐกิจของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล** จากผลการวิจัยพบว่า วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีสมาชิกส่วนใหญ่อายุอยู่ในช่วง 51-60 ปี สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีอายุเฉลี่ย 58.67 ปี สอดคล้องกับ ธัญลักษณ์ นิมนัย (2554, น.98) ศึกษาการพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี พบว่า สมาชิกมีอายุเฉลี่ย 54.89 ปี ซึ่งอยู่ในวัยผู้ใหญ่หรือวัยกลางคน แต่ไม่สอดคล้องกับ นพเจ้า ดวงหิรัญภักดี (2551, น.74) ศึกษาศักยภาพการดำเนินกิจการของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และสมาชิกส่วนใหญ่มีอายุอยู่ในช่วง 30-40 ปี และไม่สอดคล้องกับ ทศนีย์ เชาววิเศษ (2555, น.74) ศึกษาแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนกรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนสนมคลิ้มมะม่วงส่งออก ตำบลสนมคลิ อำเภอมือง จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนมากกว่าครึ่งเป็นเพศหญิง มีอายุเฉลี่ย 47.13 ปี อภิปรายว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนที่ศึกษาวิจัยในครั้งนี้ส่วนใหญ่มีอายุมาก ซึ่งมีผลต่อการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอนาคต

2. **จากการศึกษาการรับรู้ของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนเกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน** อำเภอบางบาลตามแนวทางการดำเนินงานทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด ด้านการเงิน พบว่า วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า มีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานเป็นประจำ การดำเนินงานด้านการผลิต ด้านการตลาดมีการดำเนินงานเป็นบางครั้ง และมีการดำเนินงานด้านการเงินมีการดำเนินงานนาน ๆ ครั้ง ซึ่งแตกต่างกับวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการมีการดำเนินงานเป็นบางครั้ง การดำเนินงานด้านการผลิตด้านการตลาดด้านการเงินที่มีการดำเนินงานนาน ๆ ครั้ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับ บุญเตือน ก่อกุลจันทร์ (2555, น.61) ที่ศึกษาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า วิสาหกิจชุมชนที่มีการประเมินศักยภาพอยู่ในระดับดีจะมีการดำเนินงานด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงินอยู่ในระดับดีทุกด้าน ส่วนวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับปานกลางจะมีการดำเนินงานบางส่วนในด้านการบริหารจัดการ ด้านการผลิต ด้านการตลาด และด้านการเงิน สำหรับวิสาหกิจชุมชนที่อยู่ในระดับปรับปรุงจะอยู่ในกลุ่มที่ไม่มีการดำเนินการที่ดีใน 4 ด้าน อภิปรายว่าการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนควรมีการพัฒนาทั้ง 4 ด้าน เพื่อให้เกิดความเข้มแข็ง และควรจัดทำแผนพัฒนาวิสาหกิจชุมชนเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจัดทำแผนการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป

3. **ความต้องการในการส่งเสริมและการพัฒนาวิสาหกิจชุมชน** จากการศึกษาพบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้ามีประเด็นที่ต้องการให้ส่งเสริมและพัฒนามากที่สุด คือ 1) การพัฒนาวิธีการผลิต 2) การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 3) การรับรองมาตรฐานคุณภาพและมาตรฐานสินค้าตามที่กำหนด 4) การนำภูมิปัญญาท้องถิ่นใช้ในกระบวนการผลิต 5) การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัย 6) การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า 7) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 8) การปรับปรุงและพัฒนาระบบส่งเสริมการตลาด ในขณะที่สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีประเด็นที่ต้องการในการส่งเสริมและพัฒนา ระดับมาก คือ 1) การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 2) การรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าตามที่กำหนด 3) การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า และมีความต้องการระดับปานกลางกลาง คือ 1) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ 1) การพัฒนาวิธีการผลิต ซึ่งประเด็นความต้องการในการส่งเสริมและการพัฒนาการดำเนินงานของทั้งวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีความคล้ายคลึงกัน และสอดคล้องกับ พัฒน์พิไล วุฒิสาวงค์ (2550, น.65-77) ที่ศึกษาความต้องการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอลำลูกกา จังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ระดับความต้องการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอลำลูกกา จังหวัดกาฬสินธุ์ คือ ต้องการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในด้านการจัดการผลผลิตอยู่ในระดับมาก ได้แก่ 1) การรับรองมาตรฐานผลิตภัณฑ์ 2) การบรรจุภัณฑ์ มีความต้องการพัฒนาด้านการตลาดในระดับมากที่สุด ได้แก่ การประชาสัมพันธ์สินค้าและผลิตภัณฑ์ แสดงให้เห็นว่า ทั้ง 5 ประเด็น ได้แก่ 1) การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ 2) การพัฒนาวิธีการผลิต 3) การรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าตามที่กำหนด

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

4) การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า 5) การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นประเด็นที่วิสาหกิจชุมชนต้องการให้พัฒนา จึงอภิปรายได้ว่า วิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้าและระดับพื้นฐานมีความต้องการให้ส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนใน 5 ประเด็นตามที่กล่าวมา

4. ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาในการส่งเสริมและการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาล จากการศึกษา พบว่า สมาชิกวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีความคิดเห็นว่าการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนมีปัญหาที่ยากที่สุด ซึ่งพิจารณาควบคู่กับความต้องการการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน พบว่า ความต้องการในการส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอยู่ในระดับน้อยที่สุด แต่ไม่สอดคล้องกับการรับรู้เกี่ยวกับการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานบางครั้ง และนาน ๆ ครั้ง ในทุกด้านและทุกประเด็น จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่า วิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานมีการดำเนินงานที่ขาดความเข้มแข็ง และยังไม่ให้ความสำคัญต่อการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนให้ก้าวหน้า ดังนั้น การส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนระดับพื้นฐานให้สามารถแข่งขันกับตลาดที่สูงขึ้นนั้นต้องมุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิดทางธุรกิจให้มากขึ้น

5. แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางบาล จากการศึกษา พบว่า แนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนอำเภอบางบาล ควรพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดความก้าวหน้าทัดเทียมกัน แต่ควรใช้กลยุทธ์ในการพัฒนาที่แตกต่างกันเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของวิสาหกิจชุมชนโดยมีแนวทางการส่งเสริมและพัฒนา 4 แนวทาง คือ 1) พัฒนานองค์ความรู้และการประชาสัมพันธ์ภายใต้กระแสสื่อออนไลน์เพื่อเสริมสร้างศักยภาพการบริหารจัดการการดำเนินงานสู่การเป็นธุรกิจขนาดย่อม 2) ยกระดับสินค้าและผลิตภัณฑ์สู่มาตรฐานสากล 3) การเจาะตลาดและการสร้างโอกาสทางการขายให้กับสินค้าและบริการ 4) พัฒนาระบบการบริหารจัดการทางการเงิน และสร้างโอกาสทางการเงินโดยการเชื่อมโยงแหล่งเงินทุนภายในและภายนอกสอดคล้องกับ สัจจา บรรจงศิริและคณะ (2551, น.89) ศึกษาการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง พบว่า แนวทางการพัฒนาวิสาหกิจชุมชนระดับก้าวหน้า มีแนวทางการพัฒนา 8 ประเด็น ดังนี้ 1) การประเมินทบทวนผลงานที่ผ่านมา เพื่อหาแนวทางแก้ไขหรือพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น 2) การพัฒนาสินค้าและบริการเป็นประจำ 3) การควบคุมและรักษาคุณภาพมาตรฐาน 4) การผลิตต้องไม่กระทบต่อทรัพยากร สิ่งแวดล้อม อาชีพและวิถีชีวิตของชุมชน 5) ความซื่อสัตย์ในการบริหารกองทุน โปร่งใสตรวจสอบได้ 6) การศึกษาดูงานเพิ่มเติม 7) การสร้างเครือข่าย เพื่อการเรียนรู้ การผลิต และการตลาดภายในและภายนอกชุมชน 8) การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนให้เป็นต้นแบบสำหรับการเรียนรู้ของสมาชิกและกลุ่มผู้สนใจ และสอดคล้องกับ พลสรายุ สราญรมย์และคณะ (2559, น.50) ที่ศึกษาโครงการสนับสนุนเครือข่าย SME ใน 18 กลุ่มจังหวัด ฯ ผลที่ได้รับจากการดำเนินโครงการ พบว่า แผนพัฒนากิจการผู้ประกอบการ SMEs ภาคเกษตรรุ่นใหม่ที่ได้มาจากการมีส่วนร่วมของเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ภาคเกษตรรุ่นใหม่ 9 กลุ่มจังหวัดและผู้ประกอบการ SMEs ภาค เกษตรรุ่นใหม่ มีทิศทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตลอดห่วงโซ่อุปทาน 8 ประเด็น คือ 1) พัฒนาด้านการเรียนรู้และพัฒนาสมาชิกผู้นำ 2) ด้านการจัดการทรัพยากรการผลิต 3) ด้านการพัฒนาการผลิต 4) ด้านการแปรรูปเพิ่มมูลค่า เช่น พัฒนาบรรจุภัณฑ์ สร้างเรื่องราวให้สินค้ามีความน่าสนใจ 5) ด้านมาตรฐานสินค้า 6) ด้านการตลาดและการกระจาย ผลผลิต ผลิตภัณฑ์ 7) ด้านการบริหารจัดการกลุ่ม /เครือข่าย เช่น การสร้างกลุ่มเครือข่ายการกระจายสินค้า และ 8) ด้านการประสานงาน การสื่อสาร (ภายใน / ภายนอก) สร้างช่องทางการสื่อสาร สื่อ ประชาสัมพันธ์ ดังนั้นจะเห็นแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบางบาลทั้ง 4 แนวทางมีความสำคัญในการส่งเสริมและพัฒนา

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากการวิจัยแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน ในอำเภอบางบาล จังหวัดพระนครศรีอยุธยา มีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1.1 ข้อเสนอแนะสำหรับวิสาหกิจชุมชน

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7

The 7th STOU National Research Conference

- 1) วิสาหกิจชุมชนควรสนับสนุนและพัฒนาเยาวชนคนรุ่นใหม่ให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดแนวคิดด้านการพัฒนาเทคโนโลยีใหม่ ๆ และสืบทอดการดำเนินงานต่อไป
- 2) วิสาหกิจชุมชนควรเปิดโอกาสให้สมาชิกมีการเพิ่มทุนเรือนหุ้น ด้วยการออมเป็นประจำทุกเดือนและมีการปันผลคืนเมื่อที่ประชุมใหญ่สามัญประจำปีพิจารณาอนุมัติ เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีความเข้มแข็งจากแหล่งเงินทุนภายในกลุ่ม และเกิดการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการวิสาหกิจชุมชนมากขึ้น
- 3) วิสาหกิจชุมชนควรมีการประเมินผลการดำเนินงานเป็นประจำทุกปี และนำผลการประเมินมาจัดทำแผนพัฒनावิสาหกิจชุมชนนั้น ๆ และนำเสนอหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องสามารถนำแผนพัฒนาไปใช้ในการจัดทำแผนการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนในส่วนที่เกี่ยวข้องต่อไป
- 4) วิสาหกิจชุมชนควรสร้างจุดเด่น และพัฒนาคุณภาพของสินค้าให้ได้มาตรฐานเป็นที่มีการรับรู้
- 5) วิสาหกิจชุมชนควรให้ความสำคัญกับการแข่งขันในตลาดที่สูงขึ้นและควรมองแนวทางการพัฒนาสู่การเป็นธุรกิจที่มีขนาดใหญ่ขึ้นต่อไป
- 6) การพัฒनावิสาหกิจชุมชนควรเน้น เรื่อง การออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาวิธีการผลิต การรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าตามที่กำหนด การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์
- 7) วิสาหกิจชุมชนที่มีการดำเนินงานแบบเดียวกันหรือคล้ายกันควรพัฒนาไปในทิศทางเดียวกันเพื่อให้วิสาหกิจชุมชนเกิดเครือข่ายด้านการพัฒนาการตลาด

1.2 ข้อเสนอแนะในการส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชน

- 1) การส่งเสริมและพัฒนาวิสาหกิจชุมชนควรพัฒนาตามความสามารถของกลุ่มโดยวางแผนแนวทางการพัฒนาเดียวกันแต่อาจจะต้องใช้กลยุทธ์ที่แตกต่างกันเพื่อความเข้มแข็งและก้าวหน้าของวิสาหกิจชุมชน
- 2) การส่งเสริมและพัฒนาการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนควรเน้นให้สามารถแข่งขันกับตลาดที่สูงขึ้นได้ และต้องมุ่งเน้นการพัฒนาแนวคิดทางธุรกิจให้มากขึ้น
- 3) การพัฒनावิสาหกิจชุมชน ด้านการออกแบบสินค้าและบรรจุภัณฑ์ การพัฒนาวิธีการผลิต การรับรองคุณภาพและมาตรฐานสินค้าตามที่กำหนด การพัฒนาช่องทางการจำหน่ายสินค้า การโฆษณาประชาสัมพันธ์ เป็นเรื่องที่หน่วยงานภาครัฐ เอกชน ควรให้การสนับสนุน

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยต่อไป

- 1) การประเมินศักยภาพการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนควรแยกประเภทของกิจกรรมหลัก เพื่อให้กำหนดแนวทางในการพัฒนาได้ตรงตามเป้าหมายมากยิ่งขึ้น เนื่องจากกิจกรรมของวิสาหกิจชุมชนมีหลายประเภท เช่น การแปรรูป การปลูกพืช การท่องเที่ยวเชิงเกษตร เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมแต่ละชนิดมีลักษณะการดำเนินงานที่แตกต่างกัน และแนวทางการส่งเสริมและพัฒนาจะมีความแตกต่างกันตามลักษณะของกิจกรรม
- 2) ควรทำการวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมและพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์ให้มีความหลากหลาย ทันสมัย ดึงดูดในลูกค้า และสร้างมูลค่าของสินค้า เพื่อให้วิสาหกิจชุมชนมีแนวทางในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบรรจุภัณฑ์เพิ่มมากขึ้น
- 3) ควรศึกษารวมรวมภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อพัฒนาต่อยอดเป็นสินค้าใหม่ที่น่าสนใจ และสามารถสร้างรายได้เพิ่มมากขึ้นได้

เอกสารอ้างอิง

ทัศนีย์ เชาว์วิเศษ. (2555). แนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชน, น.กรณีศึกษาวิสาหกิจชุมชนสวนมงคลมะม่วงส่งออก ตำบลสนามคลี อำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับชาติ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ครั้งที่ 7
The 7th STOU National Research Conference

- ธัญลักษณ์ นิ่มนัย. (2555). การพัฒนาสื่อเพื่อใช้ในการดำเนินงานของวิสาหกิจชุมชนแปรรูปสมุนไพรพื้นบ้านนาโพธิ์ ตำบลท่าแร่ อำเภอบ้านแหลม จังหวัดเพชรบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- นพเก้า ดวงหิรัญภักดี. (2557). ศักยภาพการดำเนินงานกิจการของวิสาหกิจชุมชนในอำเภอบาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน. (การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์).ไม่ได้ตีพิมพ์). มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, เชียงใหม่.
- บุญเตือน กอกุลจันทร์. (2555). การดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนอำเภอดอนเจดีย์ จังหวัดสุพรรณบุรี (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พลสราน สุราญมย์ และคณะ, (2559). โครงการสนับสนุนเครือข่าย SME ใน 18 กลุ่มจังหวัด กิจกรรมการจัดทำแผนพัฒนาเครือข่ายผู้ประกอบการ SMEs ภาคเกษตรรุ่นใหม่ ภายใต้กิจกรรมเสริมสร้างขีดความสามารถและเครือข่ายการดำเนินธุรกิจของผู้ประกอบการ SMEs (Young Smart A-SMEs) ภาคเกษตรรุ่นใหม่. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พัฒนไพโล วุฒิสว่างค์ (2550) ความต้องการพัฒนาการดำเนินงานวิสาหกิจชุมชนของสมาชิกวิสาหกิจชุมชนอำเภอน้อยชัย จังหวัดกาฬสินธุ์ (วิทยานิพนธ์ปริญญาเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- สัจจา บรรจงศิริ และคณะ (2551). การพัฒนาวิสาหกิจชุมชนตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง. มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.

